

(Clara Schumann) još 1858. na studiju u Lajpcigu, nije imitacija tog koncerta, premda imaju neke slične elemente. Osim što je Koncert jedno od najpoznatijih Grigovih dela, spada i u popularnije klavirske koncerte u svetu.

Koncert je napisan u klasičnom stilu, brzi (sonatna forma) - spori (ternarna forma) - brzi (kombinacija sonatne i rondo-forme) stav. Drugi i treći stav izvode se bez pauze (*attacca*).

1. *Allegro molto moderato* - Uvod prvog stava sličan je Šumanovom Koncertu, na krešendo timpana nadovezuju se silazne kaskadne figure klavira. Slede uobičajene dve teme, tiha prva tema drvenih duvača koju preuzimaju gudači i lirska druga tema koju uvodi čelo, te uobičajeni razvoj i repriza s virtuosnom solističkom kadencom.
2. *Adagio* - Setnu prvu temu drugog stava uvode prigušeni gudači, na koju klavir odgovara svojom temom. U dijalogu s orkestrom akcent klavira nije razrada tema, već njihova ornamentacija.
3. *Allegro moderato molto e marcato* - Treći stav počinje klavir temom živahnog norveškog plesa, za kojim flauta uvodi *biser* stava, mirnu pastoralnu temu. U proširenom razvoju vraća se prva tema. Kratka solistička kadenca prethodi ubrzanom plesu, za kojim sledi bravurozna završna kadenca.

Trajanje koncerta je oko 30 minuta (Artur Rubinštajn - klavir, Londonski simfonijski orkestar, Andre Preven - dirigent, iz 1975. godine: 14:32 + 7:07 + 10:45 = 32:24).

Trivia & Varia

• **Svita** (francuski *suite* - niz) je instrumentalna kompozicija koja je sastavljena od niza stavova (najmanje tri, obično 7-8, ali i više), koji nisu čvrsto vezani kao kod sonate ili koncerta. Potiče iz renesanse, a procvat je doživela u baroku, kad je bila sastavljena najčešće od plesova, kontrastno poredanih. Značajniji kompozitori su Ramo, Bah, Hendl i Teleman. U romantizmu se svite pišu kao samostalna dela ili uz scensku muziku. Neke od poznatijih su "San letnje noći" Mendelsona, "Šeherezada" Rimski-Korsakova, "Karmen" i "Arležanka" Bizeta, svite iz baleta "Krcko oraščić", "Uspavana lepotica" i "Labudovo jezero" Čajkovskog, "Bergamaska svita" [*Suite bergamasque* (bergamaska je ples iz Bergama)] Debisija i mnoge druge.

• **Haling** (nor. *Halling*) je norveški narodni ples koji tradicionalno plešu mladići na zabavama i venčanjima. To je brza igra u kojoj se mladići nadmeću svojim akrobatskim veštinama. Muzika za ples je u 2/4 ili 6/8 taktu, u tempu oko 100 doba u minutu. Osim u Scensku muziku "Per Gint", Grig je tri halinga uključio i u svoje Lirske komade (*Lyriske stykker*), Knjiga II, op.38. br. 4, Knjiga IV, op. 47 br. 4 i Knjiga X, op. 71 br. 5.

• **Springar** je norveški ples, podvrsta skandinavskog plesa polska (nor. i fin. *polska*, dan. *polsk*). Pleše se u parovima u zatvorenom položaju u 3/4 taktu. U 3. stavu "Pera Ginta" izvorno ga izvodi tradicionalni instrument *hardingfele* (ili *hardangerfele* ≈ violina iz Hardangera), sličan violi *d'amore*, s 8 ili 9 žica.

• **Bejgen** (nor. *Bøygen*) je trol, čudovište iz skandinavskog folklor. Javlja se u pričama o Peru Gintu (Per Gynt) i u Ibenovoj drami "Per Gint" (Peer Gynt).

Izvori:

- de.wikipedia.org
- en.wikipedia.org
- imslp.org
- www.allmusic.com
- www.enciklopedija.hr
- www.kennedy-center.org
- www.liverpoolphil.com/
- www.sfsymphony.org

♦ **Zahvala umetnicima: aplauz i ovacije:** po muzičkom bontonu, **aplauz između stavova koncerta ili simfonije smatra se ometanjem** (umetnika u koncentraciji i slušalaca u praćenju radnje) i **po pravilu se ne aplaudira**, osim ako se ne radi o prvom izvođenju dela kome prisustvuje autor. Po završetku dela, sačekajte da se i poslednja nota rasprši u prostoru pre nego što počnete aplaudirati. Ako vam se izvođenje naročito sviđa, možete uzvikivati pohvale. Uobičajene su: ženama **bravá!**, muškarcima **bravó!** i skupno **bravi!**. Uz intenzivan aplauz umetnici mogu izvesti *bis*, ali to možete i tražiti uzvikom **bis!** (lat. dvaput), a to još istaknuti ustajanjem. Može se, naravno, izraziti i negodovanje uzvikom **bu!**, ali sumnjam da će ikad izvođenje biti toliko loše, dovoljno je samo ne aplaudirati ako vam se izvođenje ne sviđa.

NESLUŽBENI VODIČ KROZ PROGRAM KONCERTA NIŠKOG SIMFONIJSKOG ORKESTRA

(zamišljen kao dodatak službenom programu)

45. NIŠKE MUZIČKE SVEČANOSTI

— SVEČANO ZATVARANJE —

ČETVRTAK, 7. NOVEMBRA 2019. U 20 SATI
SALA NIŠKOG SIMFONIJSKOG ORKESTRA

...

Dirigent: Pjero Romano

Solistica: Ajako Fudžiki, klavir

Niški simfonijski orkestar

...

P R O G R A M

Edvard Grig **Koncert za klavir i orkestar u e-molu, op. 16**

1. *Allegro molto moderato*
2. *Adagio*
3. *Allegro moderato molto e marcato*

Svita "Per Gint" br. 1, op. 46

1. Jutro (*Allegretto pastorale*)
2. Osina smrt (*Andante doloroso*)
3. Anitrin ples (*Tempo di Mazurka*)
4. U pećini gorskog kralja (*Alla marcia e molto marcato*)

Svita "Per Gint" br. 2, op. 55

1. Otmica neveste. Ingridina žalopojka (*Allegro furioso - Andante doloroso*)
2. Arapski ples (*Allegro vivace*)
3. Anitrin ples (*Tempo di Mazurka*)
4. Povratak Pera Ginta (Burna noć na moru) (*Allegro agitato*)

Ovaj vodič u elektronskom obliku, glosar, podatke o autoru, kao i druge zanimljivosti možete pogledati na stranici <http://bonc1.users.sbb.rs/> ili, ako vam je lakše, na Google-u potražiti tu stranicu kao "**rat protiv slova a**".

O izvođačima

Pjero Romano, dirigent - biografiju možete pročitati u službenom programu NIMUS-a.

Ajako Fudžiki, klavir - biografiju možete pročitati u programu NIMUS-a.

Niški simfonijski orkestar osnovan je 1952. godine pod imenom "Simfonijski orkestar Radio Niša" i od tada jedna je od najznačajnijih institucija kulture u Srbiji. Sarađivao je s mnogobrojnim vodećim umetnicima iz zemlje i inostranstva. Nastupao je širom Evrope, kao i na značajnijim festivalima, na primer na Dubrovačkim letnjim igrama, Mokranjčevim danima u Negotinu i festivalu *Olympus* u Grčkoj. NSO je osnivač i organizator Niških muzičkih svečanosti (NIMUS), značajnog festivala s 30-godišnjom tradicijom. Za svoj rad Orkestar je dobio više nagrada i priznanja. Stalni sastav orkestra (prema podacima sa službene stranice početkom 2018. godine):

Prve violine Stanislava Alađozovski koncertmajstor Sanja Jović Đorđević zam. koncertmajstora Jasna Mijović Katarina Pešić Jelena Gušić Slobodan Jevtić Bojana Đolović	Viole Vladan Veljković principal Saška Stojanov Krstić zamenik principala Zlata Filipović Irena Veljković Suzana Savić Violončela Nataša Palić principal Aleksandra Petrović zamenik principala Ana Stanković Andrija Petrović	Flaute Tatjana Veličković Minčić principal Oboe Vladimir Vezenković principal Marjan Radevski Klarineti Saša Minčić principal Aleksandar Mitić	Horne Danilo Filipović principal Jelena Nikolić Srđan Kurtić Milan Azirović Trube Darko Dimitrijević principal Aleksandar Milenković Tromboni Nenad Vuksanović principal Bojan Vidanović
---	--	---	--

NSO redovno honorarno upošljava još nekoliko muzičara za dopunu orkestra (podaci nedostupni).

Kompozitor i dela

Edvard Hagerup Grig (Grieg; Bergen, 15.06.1843. - Bergen, 04.09.1907.) bio je norveški kompozitor iz perioda romantizma, pijanist i dirigent. Od detinjstva je pokazivao talent za muziku pa je s 15 godina počeo studije na Konzervatoriju u Lajpcigu. Nastupao je kao pijanist i dirigent širom Evrope. Većina Grigovog opusa (opp. 1-74 + 85 bez broja opusa) zasnovanog na norveškom folkloru su pesme, romanse, klavirska dela i kamerna muzika. Za dela većeg obima nije pokazivao interes, iako Klavirski koncert u a-molu op. 16 i svite iz scenske muzike "Per Gint" spadaju među najpopularnije njegove kompozicije.

• "Per Gint"

Per Gint (Per Gynt) je lik iz nordijskih bajki. Delimično zasnovanu na tom liku, Henrik Ibsen (Ibsen) je 1867. na danskom jeziku napisao dramu u stihovima "Per Gint" (Peer Gynt) u pet činova. Glavni junak drame je Per Gint. Ose (Åse) njegova majka i Per žive siromašno, nakon što je njegov otac Jon propio bogatstvo i napustio ih. Per je besposličar i sanjar, s lošom reputacijom. Ingrid je kći najbogatijeg farmera; na njenoj svadbi Per upozna i zaljubi se u Solvejg (Solveig), koja zbog njegove reputacije odbija ples s njim. Napija se, otima Ingrid s venčanja i provodi noć s njom, a zatim se krije pred pterom u kolibi u šumi. Dolazi mu Solvejg, ali on je napušta. Mnogo godina provodi na putovanjima pokušavajući da stekne bogatstvo. Pokušao je da zavede Anitru, kćer beduinskog poglavice, ali mu

ona krade bogatstvo. U Kairu posećuje ludnicu i postaje svestan svog protraćenog života. Na povratku u Norvešku doživljava brodolom. Očajan, vraća se kući, gde čuje Solvejginu pesmu iz kolibe u šumi...

Na Ibsenovu molbu, Grig je za tu dramu 1875. godine napisao Scensku muziku op. 23, koja je u predstavi premijerno izvedena 24.02.1876. u Oslu (tadašnja Kristijanija). Iz scenske muzike Grig je kasnije izdvojio po četiri stava u dve svite: **Svitu br.1 op. 46** (završena u januaru i premijerno izvedena 01.11.1888. u Lajpcigu) i **Svitu br. 2 op. 55** (završena u septembru i premijerno izvedena 04.11.1891. u Oslu). Stavovi u svitama ne prate redosled iz drame.

(U uglastim zagradama uz stavove navedeno je približno vreme trajanja.)

Svita "Per Gint" br. 1, op. 46

- **Jutro** (*Morgenstemning*; 4. čin), *Allegretto pastorale* [4,5']
- **Osina smrt** (*Åses død*; 3. čin), *Andante doloroso* [4']
- **Anitrin ples** (*Anitras dans*; 4. čin), *Tempo di Mazurka* [4']
- **U pećini gorskog kralja** (*I Dovregubbens hall*; 2.čin), *Alla marcia e molto marcato* [2,5']

Svita "Per Gint" br. 2, op. 55

- **Otmica neveste. Ingridina žalopojka** (*Bruderovet. Ingrids klage*; 2. čin), *Allegro furioso - Andante doloroso* [4']
- **Arapski ples** (*Arabisk dans*; 4. čin), *Allegro vivace* [4,5']
- **Povratak Pera Ginta (Burna noć na moru)** (*Peer Gynts hjemfart (Stormfull aften på havet)*; 5. čin), *Allegro agitato* [2,5']
- **Solvejgina pesma** (*Solveigs sang*; 3. čin), *Andante - Allegretto tranquillamente* [5,5']

Scenska muzika "Per Gint" op. 23

1. čin	4. čin
1. Preludij: u vrtu za venčanja (<i>I brudlaupsgarden</i>)	15. Preludij: jutro (<i>Morgenstemning</i>)
2. Venčana povorka u prolazu (<i>Brudetyljet dreg forbi</i>)	16. Lopov i iscelitelj (<i>Tjuven og heilaren</i>)
3. Haling i springar (<i>Halling og Springdans</i>)	17. Arapski ples (<i>Arabisk dans</i>)
2. čin	18. Anitrin ples (<i>Anitras dans</i>)
4. Preludij: otmica neveste / Ingridina žalopojka (<i>Bruderovet / Ingrids klage</i>)	19. Serenada Pera Ginta (<i>Peer Gynts serenade</i>)
5. Per Gint i pastirice (<i>Peer Gynt og seterjentene</i>)	20. Per i Anitra (<i>Peer og Anitra</i>)
6. Per Gint i žena u zelenom (<i>Peer Gynt og den grønkleddede</i>)	21. Solvejgina pesma (<i>Solveigs sang</i>)
7. Po jahanju se poznaju veliki ljudi (<i>På ridestellet skal storfolk kjennast</i>)	22. Per Gint pred Memnonovom statuom (<i>Peer Gynt ved Memnonstøtten</i>)
8. U pećini gorskog kralja (<i>I Dovregubbens hall</i>)	5. čin
9. Ples kćeri gorskog kralja (<i>Dans av Dovregubbens dotter</i>)	23. Preludij: povratak Pera Ginta. Olujna noć na moru. (<i>Peer Gynts heimfart. Stormfull aften ved kysten</i>)
10. Pera Ginta love trolovi (<i>Peer Gynt jagast av troll</i>)	24. Brodolom (<i>Skipsforliset</i>)
11. Per Gint i Bejgen (<i>Peer Gynt og Bøygen</i>)	25. Solvejg peva u kolibi (<i>Solveig syngjer i hytta</i>)
3. čin	26. Noćna scena (<i>Nattscene</i>)
12. Preludij: duboko u šumi (<i>Dypt inne i barskogen</i>)	27. Duhovni psalam (<i>Pinsesalme</i>)
13. Solvejgina pesma (<i>Solveigs sang</i>)	28. Solvejgina uspavanka (<i>Solveigs vuggeviser</i>)
14. Osina smrt (<i>Åses død</i>)	

• Koncert za klavir i orkestar u a-molu, op. 16

Grig nije pokazivao interes za veća dela, pa je ovo njegov jedini završeni klavirski koncert. Napisao ga je 1868. godine u Danskoj, ali zbog poslova u Norveškoj nije bio na premijeri 03.04.1869. u Kopenhagenu. Umesto njega, solist na premijeri bio je Edmund Nojper (Neupert). Grig je više puta prerađivao koncert, s ukupno preko 300 izmena u orkestraciji. Iako je Grigu inspiracija za ovaj koncert bio Šumanov (Robert Schumann) Klavirski koncert u a-molu koji je slušao u izvođenju Klare Šuman